

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ ESTETİK KAVRAMINA İLİŞKİN
ALGILARININ METAFORLARLA İNCELENMESİ****INVESTIGATIONS ON THE METHODS OF THE AESTHETIC CONCEPTS OF VISUAL
ARTS TEACHER CANDIDATES****Yrd.Doç.Dr. Nalan OKAN AKIN**Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı,
Niğde/Türkiye**ÖZ**

Estetik kavramının temel konusu güzeldir. Ancak bunun yanı sıra karşıt ve yakın bir çok kavram da estetik içinde incelenir. Bu araştırmada estetik kavramının hangi kavramları çağrıştırdığı konusu üzerinde durulmuştur. Araştırmanın amacı; Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının “estetik” kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını, hangi metafor aracılığıyla, nasıl açıkladıklarını ortaya koymaktır. Araştırma Görsel Sanatlar Eğitimi alan öğrencilerin estetik konusunda algılarını ortaya koyacağı ve bu bağlamda alanın temel konularından olan estetik ile ilgili ders içeriklerinin geliştirilmesi açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın problemi ise; Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları “estetik” kavramına ilişkin nasıl bir algıya sahiplerdir? Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden örnek durum değerlendirmesi modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında 3.ve 4. sınıfta eğitim gören 50 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın problemi için veri aracı olarak bir form hazırlanmıştır. Diğer metafor ile ilgili çalışmalarda da kullanıldığı gibi “Estetik.....gibidir. Çünkü;.....” şeklinde iki cümleden oluşan yazılı bir form kullanılmıştır. Öğrencilerin de bu boşlukları doldurmaları istenmiştir. Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Resim-İş Öğretmenliği Anabilim dalı 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin “estetik” kavramına ilişkin 50 öğrenciye ait 50 metafor olduğu görülmektedir. Bu metaforlarda öğrencilerin ileri sürdükleri gerekçelere dayalı olarak 8 kategori altında toplanmıştır. Sonuç olarak estetik kavramı görsel sanatlar öğretmen adayları tarafından estetik ile direkt ya da dolaylı ilişkide ifadelerle karşılığını bulmaktadır. Estetik kavramının tek bir ifade biçimi olmadığını göstermesinin yanı sıra kavram zenginliğini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: estetik, metafor, görsel sanatlar, sanat eğitimi, eğitim**ABSTRACT**

The basic concept of aesthetic concept is beautiful. However, many concepts opposite and close to each other are also examined in aesthetics. In this research, the concepts which aesthetic concept implies are emphasized. Purpose of the research; Visual Arts is to reveal how the Teacher Candidates explain the perceptions they have about the concept of "aesthetics" through which metaphors. Research Visual Arts Education is seen as important in terms of the development of the aesthetics-related course content which will reveal the perceptions of aesthetics about the students and the basic subjects of this field in this context. The problem of the research is; What kind of perception does the Visual Arts Teacher Candidates have about the concept of "aesthetics"? In the study, case study model was used as qualitative research methods. Participants of the study consisted of 50 students from Niğde Ömer Halisdemir University, Department of Painting and Work Education, 3rd and 4th class. A form has been prepared as a data tool for the problem of the research. As used in other metaphors, "It is like aesthetics. Because "....." a written form consisting of two cumulatively used. Students are also asked to fill in these gaps. Content analysis was used in the analysis of the research data. It is observed that 50th metaphors belonging to 50 students related to the concept of "aesthetics" are seen in 3rd and 4th year students in Department of Arts and Teaching. In these metaphors, students were grouped under 8 categories based on the reasons they were promoted. As a result, the concept of aesthetic finds a direct or indirect relationship with aesthetics by visual arts teacher candidates. In addition to showing that the concept of aesthetics is not a single expression, it also reveals the richness of the concept.

Key Words: aesthetics, metaphors, visual arts, art education, education

1.GİRİŞ

Baumgarten estetik ile ilgili kavramları bir araya toplayıp ona bilim niteliği kazandıran ilk kişi olmuştur. Ancak estetik ile ilgili kavramları ondan önce de vardı. Estetik Antik Çağlardan beri felsefe içinde ele alınıp incelenmektedir. Arat'ın ifade ettiği gibi (1996:12-13) Platon'da, Aristoteles'te, Plotinos'ta, Longinus'ta; sonra Rönesans'ta Leonardo'da, Boileau'da; daha sonra 18.yüzyılda İngiltere'de Hume'da, Shaftesbury'de estetik sorunların araştırıldığını görülmektedir. Estetik düşüncesi ilk kez mitolojinin ana bağrında ortaya çıkmıştır. Antik çağda insanın kendi kendisine sorduğu ve bunlara o zaman için mümkün biricik yanıt biçimi içinde, yani mithos biçiminde bir yanıt aramaya çalıştığı sorular, rahatlıkla estetiksel diye gösterebileceğimiz sorulardır (Kagan,1993:19). Antik Grek dünyasında güzele ilişkin düşünceler daha çok ahlak ve siyasa ile birlikte dile getirilmiş (Arat,1996:37).

Estetiğin temel kavramı şüphesiz 'güzel' dir. Elbetteki yalnızca sedece güzel üzerine kurulu bir bilim değildir. Ama ele aldığı ana konu güzeldir. Nedir güzel? Erinç'in (1998:71) ifadesiyle estetik, güzeli sorgulayan bir bilimdir. Ayvazoğlu (2000: 189) ise şöyle demektedir; güzelliğin bilimi diye tarif edilmekle beraber, bu tarifin sınırlarını çoktan aşmış bir disiplin olan estetik, sanat tarihi, sosyoloji, antropoloji, hatta biyoloji ile temas halinde bulunan bir felsefi ve psikolojik teoriler toplamı olarak ele alınabilir. Sanat eserinin yaratılması, bir varlık alanı olarak sanat eseri, sanat eseriyle ilişkileri açısından tabiat, sanat eserlerinin değerlendirilmesi (sanat eleştirisi), zevk ve bunlarla ilgili yan konuları içine alan bir bilgi dalıdır.

Kagan'a göre (1993:129-130) insan güzelliğinin de kalıbı yoktur. Her ırktan insan, insan yüzünün plastik yapısındaki bütün özellikleri; söz gelişi, elmacık kemiklerinin çıkıklığı, gözlerin çekikliği, dudak kalınlığı, burun biçimini, estetik olarak hep farklı değerlendirir. Ancak insan güzelliği görecelidir. İnsan güzelliğinin somut görünüş biçimleri, her zaman için, belirli ulusal, ırksal olarak koşullanmış ya da sınıfsallığa bağlı belirtileri kendinde taşımaktadır. Aristoteles'e (2001:16) göre bütün taklit ürünleri karşısında duyulan hoşlanmadır ki, bu, insan için karakteristiktir. Sanat yapıtları karşısındaki yaşantılarımız bunu kanıtlamaktadır. Çünkü, gerçeklikte hoşlanmayarak baktığımız bir nesne özellikle tamamlanmış bir resim haline geldiğinde, bu kez ona hoşlanarak bakarız; örneğin tiksinti uyandıran hayvanların ve cesetlerin resimlerinde olduğu gibi. Bunun nedeni, öğrenmenin verdiği derin hoşlanmadır; bu hoşlanma, yalnızca filozoflara değil, tüm insanlara özgüdür. Ancak çoğunlukla bu hoşlanma geçicidir. Edman (1998: 90-93) ise, resim ve heykeldeki çizgilere bakarken alınan zevkin kaynağını ifade etmek üzere bazı estetikçiler, "empati" terimini kullanmaktadırlar. Empati ve einfuehlung, içten içe hareket etmek ve gerilmek suretiyle vücudun, idrak edilen nesnelere kapılması demektir. Sadece hayalden değil, gerçekten de bir resimdeki çizgilerle birlikte hareket ederiz; tuval üzerinde kesilen bir ritim, idrakimizin ve içtepimizin akışını da keser. Akıcı ve kıvrak bir çizgi, vücudumuzdaki gerginliği azaltır; hem idrakimizi, hem de yarı- şuurlu tepkimizi, rahat ve zevkli bir hale getirir. Edebiyatta bir romanı okurken nasıl hayali karakterlerin hayatlarını yaşarsak, denilebilir ki plastik sanatlarda da tuval ve mermerdeki çizgilerin hayatlarını yaşarız. Gombrich ise şöyle demektedir; birisinin manzara hoşuna gidebilir, çünkü ona evini anımsatabilir; bir başkası portreyi sevebilir, çünkü ona bir dostunu anımsatabilir. Birçokları gerçekte görmekten hoşlandıkları şeyleri tablolar da görmek isterler. Bir tablonun güzelliği onun konusunun güzelliğinden gelmez. Güzellik için geçerli olan, ifade için de geçerlidir. Nitekim bir tabloyu bize sevdirten veya bizi ondan tiksindiren şey, çoğu vakit, bir figürün ifadesidir (Gombrich, 1992: 3-6). Estetik sadece güzel kavramıyla sınırlı değildir. Kagan'ın (1993:135) ifadesiyle, doğada kendi idealine uygun düşen şey insan için güzel, karşıt düşen şey ise çirkindir. Timuçin'e (2000:57) göre ise, estetikte güzel olan değerli olandır, buna karşılık değersiz olan çirkindir. Burada söz konusu olan çağdaş estetik açısından bir biçimsel tutarsızlık, bir plastik uyarsızlık değildir.

Estetik değer her insana ya da her insan topluluğuna göre değişik anlamlar alır. Bir toplum için değer olan bir başka toplum için değer olmayabilir ya da o ölçüde değer olmayabilir. Değerler insanın bilincinde şu ya da bu biçimde bir sıra düzeni oluşturmaktadırlar. Bir batılı için gerçek anlamda bir değer olan bir Picasso tablosu bir Afrika insanına bir şey söyleyemeyebilmektedir. Kapalı toplumlarda değer kişisel olmaktan çok toplumsaldır, kişisel bilinçli edimlerden çok göreneklerle ilgilidir ve hemen her zaman önünde sonunda kutsala açılır. Kapalı toplumlarda değer gerçek anlamını kutsalda bulur, o koşullarda kutsal değerlerin yuvası ve ölçütüdür, hatta kaynağıdır. Demek ki değeri belirleyen etkenlerin başında kültür gelir, kültürün belirlediği genel kavrayış biçimi gelir. Her ne olursa olsun değeri değer yapan nesne değildir ya da şeyler değildir, değeri değer yapan bendir, nesneye, ben olmayana yönelen öznedir (Timuçin,2000:56-57).

Estetik yani güzeli algılamak bir görme eylemidir. Seçtiğimiz şeylerde görmemizi güzel olan nesnelere ayırt etmekte kullanırız. Bunun adına estetik kaygı diyebiliriz. Tam ifadesiyle estetik kaygı, Erinç'in söylediği gibi (1998:75) güzele, daha güzele, en güzele ulaşmada, ulaşabilmede yaşanan tedirginlik halidir ve estetik

kaygı, bir sanat bilim terimi olarak, olumlu bir anlamda kullanılır. Güzele ulaşmada insana pekiştirici bir etki yapar. Tunalı'ya göre (1996:33) yalnızca görme duyumuzla değil işitme duyumuzla da estetik kaygılarımızı estetik tavıra dönüştürebiliriz. Bu açıdan bakıldığında kokuların da estetik niteliğinden söz açılmaz mı? Hiç kuşkusuz, bir parfüm, bir yemek hoşta gider. Ama bu hoşlanmalar salt ve bireysel bir duyum oldukları gibi, bunların biçim ve niteliği yoktur. Koklanılan bir parfüm, duyumlama sürdüğü sürece etkili olur, duyumlama sona erince, hoşlanma da bitmektedir. Bunun meydana getirdiği bir bütünsellik ve kalıcılık yoktur. Aynı şey tat duyusu için de söylenebilir. Oysa, görme ve işitme duyuları duyum biçimleri, duyum düzenleri meydana getirirler ve bu düzenler geniş anlamında estetik obje, dar anlamında da sanat yapıtı adını almaktadır. Estetik obje ve sanat yapıtı ile kurulan ilgi, duyulama sürecine bağlı değildir, bu süreçle örtüşmediği gibi, onu aşar, ondan sonra da sürer. Bundan ötürü, yalnız görme ve işitme duyularının estetik niteliği olabilir, aşağı duyular hoşta gitse bile, bunlar hiçbir zaman estetik bir niteliğe sahip olamaz. Estetik etkileme yönünden, örneğin bir parfüm bir müzik yapıtının yerini tutamayacağı gibi, örneğin bir şarap da bir şiirin yerini tutamaz. Bunun için, aşağı duyuların değil, yukarı duyuların, görme ve işitme duyularının estetik niteliğinden söz açılabilir (Tunalı,1996:33).

Sonuçta, estetik tavır almada başta gelen duyular, görme ve işitme duyularıdır. Bir bakıma, bütün estetik tavır almaların görme ve işitme duyularına dayandığı, Platon'un 'Büyük Hippias' diyalogundan beri söylenmektedir. Bu iki duyum sınıfı, insanın düşünsel-bilgisel oluşumunda en çok pay aldıkları için, bunlara 'intellektüel duyular' da denir. Bütün sanatlar, resim, heykel, mimarlık gibi ya görme duyusu ile ilgilidirler ya da müzik, edebiyat gibi işitme duyusuyla ilgilidirler ya da tiyatro, opera gibi her iki duyuyu sınıfı ile ilgilidirler. Bu düşünsel-kültürel niteliklerinden ötürü, bu duyulara yukarı duyular denir (Tunalı-1996:32-33). Görsel sanatlar alanı görme olmadan algılanıp geliştirilemez. Bu konu ile ilgili görme engelli kişilerin yapmaya çalıştıkları ürünler örnek verilebilir. Adar Cömert'in (2017a) makalesinde ele aldığı görme engelli ressam ile ilgili tespitleri buna örnek gösterilebilir. Şöyle ifade etmektedir: "Görme engelli birisinin hiç görmediği dış dünyayı bu şekilde aktarabilmesi gerçekten takdir edilecek bir durumdur. Ancak resimlerinde biçimlerini gören kişilerin yönlendirmesiyle yapması biçimleri ve orantıyı tam olarak kavrayamadığını bu sonuçlar da desteklemektedir. Çünkü objeleri maketlerinden öğrendiği için, biçim algısı onu yönlendiren maketlerle sınırlı kalmaktadır".

Son olarak Erinç'in ifadesiyle (1998:73-74) estetik beğeni güzeli, iyiyi, doğruyu, çirkinden, kötünden ya da yanlıştan ayırma yetisidir. Bir başka deyişle, olumluyu olumsuzdan ayırma becerisine beğeni denir. İnsanlar, genel olarak, kendi bakış açılarına göre, duygusal doyumlarına olanak sağlayan beğeni kaynaklarını, bir başka deyişle beğenilebilecek olanları üç grupta toplarlar.

Estetik kavramına eğitim açısından da bakıldığında; bireyin olduğu kadar, tüm bir halkın estetik eğitimi, hiçbir zaman özel, kendi başına ve kendine yeterli bir eğitim biçimi olarak ele alınamaz. İnsanın yaşamla estetik ilintilerinin oluşumu, insanın çalışmasıyla ilintisinin kurulmasından; kendi siyasal, etik, dinsel ya da ateist, fiziksel, son olarak da sanatsal eğitiminden ayrı tutulamayacağından, estetik eğitim, bütün öbür eğitsel etkinlik biçimlerinin yalnızca belirli bir yanı ya da özel bir yönü olarak karşımıza çıkar" (Kagan,1993:204). Sanat Eğitimi 'Estetik Eğitim' olarak alınacak olursa ilk akla gelen estetik bilinç oluşturulmasıdır. Ancak sanatın eğitsel etkinliği, hiç kuşkusuz, estetik bilincin biçimlendirilmesiyle de sınırlandırılmaz. Ama, estetik eğitimde, sanatın özel bir rolü vardır. Gerçekte, birçok düşünür de, insanın estetik eğitiminde, sanatın ek olmasa bile, başlıca bir araç olduğunu kabul etmektedir (Kagan,2000:209). Estetiğin alanına girmek sanatın alanına girmekse, sanatın alanına girmek de güzelin alanına girmektir (Timuçin,2000:5). Dolayısıyla sanat ve estetik kavramları içi içe kavramlardır. Bu bağlamda sanat eğitimi yerine estetik eğitim şeklinde de çoğu zaman kullanılmaktadır. Güzel sanatlar eğitimi kavramının da belki çıkış noktası buradan kaynaklanıyor olabilir. Güzel sanatlar eğitimi hem sanatçı hem alıcı yetiştirmek durumundadır. Eğer bu taraflardan biri olmaz ya da eksik kalırsa eğitim amacına erişemez ve sanat bir olgu olarak ortaya çıkamaz (Erinç,1995:87).

Düşüncelerin resimle ifade edilmesi özellikle çocuklarda daha fazla önem kazanmaktadır. Bu yüzden çocuğun kendisini yansıtmaya olaylar hakkında duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde yalın bir anlatım aracı olan resmin önemi büyüktür (Adar, 2015: 127). İster ürün vererek, isterse dışardan izleyici, okuyucu, dinleyici olarak katılma biçiminde olsun, sanatla iç içe olmak, duyguları ve duyarlılığı harekete geçirirken bütün zihinsel süreçleri de canlı tutar. Güzel sanatlar eğitiminin amacı tüm öğrencileri sanatçı yapmak değildir. Güzel sanatlar, çeşitli anlatım yollarıyla, kişiyi içinde yaşadığı ortama uydurma yolunda fikirlerini, duygu ve düşüncelerini, heyecanlarını ortaya koyar (MEB,1998:12). Sanat, farklı alanları içeren geniş bir kavramdır. Demir'e (2012:859) göre; sanatın dalları ayrı ayrı incelendiğinde, her dalının kendine ait bilgiler ve beceriler gerektiği görülmektedir. Bazı sanat dalları görme duygusunu, bazıları işitme duygusunu kullanırken bazıları da dokunma duygusunu kullanırlar. Dolayısıyla görsel sanatlar alanı da görme duygusunu

etkin kullandığımız bir sanattır. Aynı zamanda; Demir ve Eraslan (2009:66) a göre, görme, görsel medya karşısında bizi en çok etkileyen duyularımızdandır. Sanat kişinin duygularını düşüncelerini hayal dünyasını farklı biçimlerle ifade etmesidir. En yaygın ifade şekillerinden birisi de resim sanatıdır (Adar Cömert, 2017b:1140). Başka bir ifade ile, sanat ve sanat eğitimi yalnız yetenekli insanlara değil, herkese verilmesi gereken, okul içi ve okul dışı yaratıcı eğitimidir. Bu eğitim yoluyla özgür, barışçı, insancıl, toplumla bütünleşmiş, kendini yenileyebilen, yurt ve insan sevgisini kendi tarihinden alan, çağdaşlaşma sürecindeki bir toplum düzeyine uyum sağlayan insanlar yetiştirebilecektir (Boydaş,Balcı,1997:172). Kişinin estetik eğitimi alması, onun doğadan, sanat eserlerinden haz duymasını, yaşadığı çevreyi güzelleştirmesini sağlar (meb,1998:19). Schiller mektuplarında; bireyin estetik eğitiminin onun uyum içinde yetişmesindeki önemini belirtir (Kırıçoğlu,1991:18). Estetik eğitim, bedene zarafet, zihne soyluluk getiren tek eğitim alanıdır. Sanatı, eğitimin temeli yapmadaki amaç, çocuklukta mantığın uykuda olduğu zaman işlev görerek zihinsel gelişmeye yardımcı olmasıdır. Bir başka deyişle mantık çağı geldiğinde, sanat buna yer ve yol hazırlamış olmalıdır (Kırıçoğlu,1991:29-30).

Metafor, Fransızca métaphore kelimesinden gelmektedir. “Mecaz” şeklinde açıklanmaktadır. Edebiyatta, bir şeyi başka şey ile benzetmeye, kıyaslamaya, anlatmaya yarayan mecazlar olarak açıklanmaktadır. Bir kavramın anlatılmasında benzer özelliklerinden dolayı başka kavramların kullanılması (genellikle görsel ya da somut ifadelerle anlatımı kuvvetlendirme amacıyla kullanılır (<https://www.turkedebiyati.org/metafor/12.03.2018>). Lakoff ve Johnson kavramsal metafor (metaforik kavram, bilişsel metafor) ile dilsel metaforu (metaforik ifade) birbirinden ayırmıştır. Kavramsal metaforlar soyut fikirlere, Mesela “Vakit nakittir” bir kavramsal metafordur; yani insanlar zamanı para ile birlikte kavramlaştırmıştır. Bu tip metaforlar dünyayı kavrayış şekli ile ilgilidir. Dilsel metaforlar ise bu soyut fikirleri gerçekleştiren, hayata geçiren, dildeki ifadelerdir. Mesela “Vaktini iyi harcamalısın” sözü, “Vakit nakittir” kavramsal metaforunun dildeki bir örneğidir; bir dilsel metafordur. Bir başka deyişle dildeki metaforik ifadeler, metaforik kavramların yüzeydeki bildirimleridir (Akşehirli,2007).

Metafor, karmaşık ifadeler için anlam üretmenin normal kuralları içinde ve sözlükte önceden var olmayan bir dil kullanımınıdır; ancak bu kullanım, metafor teorisinin tanımlamaya çalıştığı bir mekanizma tarafından sözlük unsuru haline getirilmiş bir kullanımdan sağlanır. Bir ifadenin kullanımı, kendi başına metaforik değildir; sadece bir sözlüğe (lexicon) ve bir gramere bağlı olarak metaforiktir. Bir ifade, bir sözlüğe göre metaforik, bir diğerine göre hakikî anlamda olabilir. Chomsky, dilbilimsel teorisinin psikolojik bir realiteyi, bir konuşucunun edincini (competence) tanımlamayı amaçladığı görüşünü popüler hâle getirmiştir. Buna göre sözlük, psikolojik gerçek olarak kabul edilmelidir (Akşehirli,2007).

Günümüzde çağdaş metafor teorisine bağlı olarak yapılan sınıflamaya göre temelde üç tür metafor vardır: Kavramsal (conceptual) metafor, varlıksal (ontological) metafor, yön (orientational) metaforu (Akşehirli,2007). Eğitimde de metafor’dan oldukça yararlanır. Metafor bilinmeyen şeylerin öğretilmesi için bir teknik, öğrenilen bilgilerin akılda tutulması ve hatırlanması konusunda geçerliliği kanıtlanmış bir araçtır. Metafor çok güçlü öğrenme ve öğretme aracıdır.

Eğitimde Metafor’un Yararları Nelerdir?

1. Öğrenenlerin düşünme yetilerini ve yaratıcılıklarını geliştirir,
2. Anlaşılması zor olan soyut kavramların somut hale getirilmesinde oldukça kullanışlıdır,
3. Öğrencilerin eğitim ortamına aktif katılımını sağlar,
4. Bilimsel kavramların öğrenilmesini ve akılda uzun süre tutulmalarını kolaylaştırır,
5. Bilimsel düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirir (<https://www.turkedebiyati.org/metafor/12.03.2018>).

Metafor kavramı ile ilgili özellikle dil alanında pek çok araştırma bulunmaktadır. Bunun yanı sıra eğitimle ilişkilendirilen araştırmalar da yapılmaktadır. Bunlara birkaç örnek verilecek olursa; Aslan, H., & Doğan, Ü. (2016). “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Devam Ettikleri Okulları İle Bilim Ve Sanat Merkezine İlişkin Metaforik Algıları Karşılaştırmalı Durum Çalışması”, Aydın, E., & Sulak, S. (2015). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Değer” Kavramına Yönelik Metafor Algıları” ve Özsoy, Y. (2014). “Bilim Ve Sanat Merkezi Öğrenci, Öğretmen Ve Velilerinin Üstün Yetenekli Öğrenci Kavramına İlişkin Metaforları” çalışmaları örnek verilebilir.

Sanat eğitimi alanında metafor ile ilgili örnek çalışmalarda ise; Kalyoncu, R., & Liman, S. (2013). "Öğretmenlerin" Görsel Sanatlar Dersi" Ve" Görsel Sanatlar Öğretmeni" Kavramlarına İlişkin Metaforları", Fidan, B., & Fidan, M. (2016). "Ortaokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları", Kalyoncu, R. (2012). Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının "Öğretmenlik" Kavramına İlişkin Metaforları/Visual Arts Teacher Candidates' Metaphors Related To Concept Of" Teaching", Kalyoncu, R. (2013). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Sanat Eğitimi Dersi" Kavramına İlişkin Metaforları" ve Wells, Ş. Y. "Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Ve Sanatçı Algısına İlişkin Metafor Analizi A Study Of Trainee Visual Arts Teachers Metaphorical Perception Of The Concept Of 'The Teacher'and 'The Artist'" çalışmaları sayılabilir.

Sanat eğitimi alanında yalnızca görsel sanatlar alanı değil müzik alanında da bu tür çalışmalar mevcuttur. Akdeniz, A., & Çarıkcı, "E. Konservatuvar Öğrencilerinin 'Sanat Eğitimi' kavramına İlişkin Metaforik Algıları", Mentis Köksoy, A. (2018). Müzik Öğretmeni Adaylarının Ve Gsl Öğrencilerinin Yanflüt Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi", Köksoy, A. M. (2015) Primary School Teacher Candidates' Perceptions Related To The Concept Of Music , Mentis Köksoy, A. (2017).Preschool Teacher Candidates' Metaphoric Perceptions About The Concept of Music ve Uygun, M. A. (2015). Öğretmen Adaylarının Geleneksel Müzik Türlerine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi" çalışmaları da sanatın müzik koluna katkı sağlayan araştırmalardır.

"Estetik" kavramına yönelik görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarıyla hazırlanan bu çalışmada ise yukarıda verilen örnek çalışmalardan farklı bir kavram üzerine yapılmıştır. Örnek verilen çalışmalarda Görsel Sanatlar Dersi, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Öğretmenlik, Sanat Eğitimi Dersi, kavramları üzerine araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmada ise Güzel sanatlar eğitiminin temel kavramı olan "estetik" kavramı ele alınmıştır.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının "estetik" kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını, hangi metafor aracılığıyla nasıl açıkladıklarını ortaya koymaktır. Araştırma Görsel Sanatlar Eğitimi alan öğrencilerin estetik konusunda algılarını ortaya koyacağı ve bu bağlamda alanın temel konularından olan estetik ile ilgili ders içeriklerinin geliştirilmesi açısından önemli görülmektedir.

2.2.Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Araştırmanın problemi; Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları "estetik" kavramına ilişkin nasıl bir algıya sahiplerdir?

2.3.Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden örnek durum değerlendirmesi modeli kullanılmıştır. Durum Çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir. Diğer araştırma türlerinden ayrılan yönü, "nasıl" ve "niçin" sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 190-191). Christensen, (2015:416) in ifadesiyle durum/vaka çalışması bir veya daha fazla vakanın yoğun ve detaylı bir tanımı ve analizi olarak tanımlanır. Vaka kişi, grup, organizasyon, aktivite, süreç veya bir olaydan oluşan sınırları tanımlanabilen sistemdir.

2.4.Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında 3.ve 4. sınıfta eğitim gören 50 öğrenciden oluşmaktadır.

2.5.Veri Toplama Araçları

Araştırmanın problemi için veri aracı olarak bir form hazırlanmıştır. Diğer metafor ile ilgili çalışmalarda da kullanıldığı gibi "Estetik.....gibidir. Çünkü;....." şeklinde iki cümleden oluşan yazılı bir form kullanılmıştır. Öğrencilerin de bu boşlukları doldurmaları istenmiştir.

2.6.Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen veriler içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekir. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların organize edilmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 162-163). İçerik analizi yapılan metaforlar açıklamalarıyla birlikte tablo sonlarında verilmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın görüşme sorularına verilen cevaplar, ifade sıklıkları ile birlikte Tablo 1 deki gibi düzenlenerek sunulmuştur.

Tablo 1: Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Estetik Kavramına İlişkin Metaforları

Metafor	n	Metafor	n
aşk	1	Hayat	1
Ayna	1	Kadın	3
Benim	1	Makyaj	1
Dal	1	Muz	1
Dans etmek	1	Müzik dinlemek	1
Değer	3	Nar	1
Deniz	1	Nefes	2
Doğa	1	Oyun hamuru	1
Erimiş demir	1	Papatya	1
Gökyüzü	1	Pürüzsüz vazo	1
Göreceli	1	Sabahın beşi	1
Güzel kadın	1	su	4
Güzel	6	Tablo	1
Güzellik bilimi	1	Yaramaz çocuk	1
Güzellik	8	Yemek	1
Toplam: 50			

Tablo 1 e göre, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim dalı 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin “estetik” kavramına ilişkin 50 öğrenciye ait 50 metafor olduğu görülmektedir. Bu metaforlarda öğrencilerin ileri sürdükleri gerekçelere dayalı olarak 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 2: Metaforların Kategorileri

Metafor	n
Zamanla anlamlaşan	6
Haz uyandıran	15
Değişken Duruma göre şekil alan	4
Herkes göre değişen	7
Kavram olarak tanımlanan	4
Yaşama sebebi	6
Zariflik incelik hissettiren	8
Toplam	50

Tablo 2 de belirtilen bu kategorilere ait metaforlar; Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9 da ayrı ayrı ele alınmıştır. Öğrencilerin açıklamalarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Zamanla Anlamlaşan

Öğrenci	Metafor	Açıklaması
Ö1	aşk	Baktıkça anlam kazanır
Ö9	Sabahın beşi	Bütün dünyaların değişimi olur
Ö17	güzellik	Baktıkça mutlu olurum
Ö30	Doğa	Baktıkça güzelleşir
Ö31	hayat	Yaşadıkça güzelleşir
Ö32	nar	Düşündükçe çoğalan

Tablo 3 te “Zamanla Anlamlaşan” Kategorisi altında aşk, sabahın beşi, güzellik, doğa, hayat, nar metaforları bulunmaktadır. Aşağıda belirtildiği gibi öğretmen ifadeleri verilmiştir.

- (Ö1) Estetik aşk gibidir. Çünkü baktıkça anlam kazanır.
 (Ö9) Estetik sabahın beşi gibidir. Çünkü bütün dünyaların değişimi olur.
 (Ö17) Estetik güzellik gibidir. Çünkü baktıkça mutlu olurum.
 (Ö30) Estetik doğa gibidir. Çünkü baktıkça güzelleşir.
 (Ö31) Estetik hayat gibidir. Çünkü yaşadıkça güzelleşir.
 (Ö32) Estetik nar gibidir. Çünkü düşündükçe çoğalan.

Tablo 4: Zevk, Haz, Korku Uyandıran

Öğrenci	Metafor	Açıklaması
Ö2	Güzel kadın	Bakmaya doyamazsın
Ö3	güzel	Hoştur
Ö4	kadın	Hoştur
Ö7	değerler	Değerler zevk verir
Ö11	güzellik	Estetik olabilmesi için gözümüz güzel görünmesi gerekir.
Ö13	güzellik	Güzel olan her şey bize estetik gelir
Ö16	makyaj	Baktığımız şeyden hoşnut olmamızı sağlar
Ö18	ayna	Bir nesneye bakıldığı zaman güzeli uyandırır
Ö20	güzel	Kendini güzel hissetmeni sağlar
Ö21	güzel	Göze hoş gelir
Ö23	Müzik dinlemek	Haz verir
Ö24	Muz	Haz verir
Ö33	Pürüzsüz vazo	Estetik göze hoş gelen ve yumuşak hareket ve dokulu kendini belli edendir.
Ö35	deniz	Bir o kadar ferah ve ürkütücü
Ö41	benim	Ben güzelim

Tablo 4 te Zevk, Haz, korku uyandıran kategorisi altında güzel kadın, güzel, kadın, güzellik, makyaj, ayna, müzik dinlemek, muz, pürüzsüz vazo, deniz, benim metaforları toplandığı görülmektedir.

- (Ö2) Estetik güzel kadın gibidir. Çünkü bakmaya doyamazsın.
 (Ö3) Estetik güzel gibidir. Çünkü hoştur.
 (Ö4) Estetik kadın gibidir. Çünkü hoştur.
 (Ö7) Estetik değerler gibidir. Çünkü değerler zevk verir.
 (Ö11) Estetik güzellik gibidir. Çünkü estetik olabilmesi için gözümüz güzel görünmesi gerekir.
 (Ö13) Estetik güzellik gibidir. Çünkü güzel olan her şey bize estetik gelir.
 (Ö16) Estetik makyaj gibidir. Çünkü baktığımız şeyden hoşnut olmamızı sağlar.
 (Ö18) Estetik ayna gibidir. Çünkü bir nesneye bakıldığı zaman güzeli uyandırır.
 (Ö20) Estetik güzel gibidir. Çünkü kendini güzel hissetmeni sağlar.
 (Ö21) Estetik güzel gibidir. Çünkü göze hoş gelir.
 (Ö23) Estetik Müzik dinlemek gibidir. Çünkü haz verir.
 (Ö24) Estetik Muz gibidir. Çünkü haz verir.
 (Ö33) Estetik Pürüzsüz vazo gibidir. Çünkü estetik göze hoş gelen ve yumuşak hareket ve dokulu kendini belli edendir.
 (Ö35) Estetik deniz gibidir. Çünkü bir o kadar ferah ve ürkütücü.
 (Ö41) Estetik benim gibidir. Çünkü ben güzelim.

Tablo 5: Değişken Duruma Göre Şekil Alan

Öğrenci	Metafor	açıklaması
Ö34	Oyun hamuru	İstedığımız şekli kendi isteğimize göre şekil alır
Ö38	su	Hangi kaba koyarsan onun alır
Ö42	gökyüzü	Her an her şey olabilir
Ö46	Erimiş demir	Nasıl bir şekil verirsen Zorla o şekle girer

Tablo 5 te Değişken Duruma göre şekil alan kategorisi altında oyun hamuru, su, gökyüzü ve erimiş demir metaforlarının bir araya geldiği görülmektedir.

- (Ö34) Estetik Oyun hamuru gibidir. Çünkü istediğimiz şekli kendi isteğimize göre şekil alır.
 (Ö38) Estetik su gibidir. Çünkü hangi kaba koyarsan onun alır.
 (Ö42) Estetik gökyüzü gibidir. Çünkü her an her şey olabilir.
 (Ö46) Estetik Erimiş demir gibidir. Çünkü nasıl bir şekil verirsen zorla o şekle girer.

Tablo 6: Herkese Göre Değişen

Öğrenci	Metafor	açıklaması
Ö6	Farklı değer	Görecelidir kişiden kişiye göre değişir.
Ö12	güzellik	Kişiden kişiye değişebiliyor
Ö19	göreceli	Güzel ve çirkin kişiye göre değişir
Ö22	güzel	Göreceli olup en iyisini bulmaktır
Ö45	yemek	Herkesin beğendiği şey farklıdır
Ö47	güzel	Herkese göre değişir
Ö50	değerdir	Herkesin farklı düşüncesi vardır

Tablo 6 da Herkese göre değişen kategorisi altında farklı değer, güzellik, göreceli, güzel, yemek, değer metaforları yer almıştır.

(Ö6) Estetik Farklı değer gibidir. Çünkü görecelidir kişiden kişiye göre değişir.

(Ö12) Estetik güzellik gibidir. Çünkü kişiden kişiye değişebiliyor.

(Ö19) Estetik göreceli gibidir. Çünkü güzel ve çirkin kişiye göre değişir.

(Ö22) Estetik güzel gibidir. Çünkü göreceli olup en iyisini bulmaktır.

(Ö45) Estetik yemek gibidir. Çünkü herkesin beğendiği şey farklıdır.

(Ö47) Estetik güzel gibidir. Çünkü herkese göre değişir.

(Ö 50) Estetik değer gibidir. Çünkü herkesin farklı düşüncesi vardır.

Tablo 7: Kavram Olarak Tanımlanan

Öğrenci	Metafor	açıklaması
Ö25	güzellik bilimi	Güzelliği derinlemesine inceleyen felsefedir
Ö29	güzel	Estetik güzelin bilimidir
Ö10	güzellik	Estetik olan her şey güzeldir
Ö14	tablo	Dışını değil içini görürsün

Tablo 7 de kavram olarak tanımlanan kategorisi altında güzellik bilimi, güzel, güzellik ve tablo şeklinde metaforların bir araya getirildiği görülmektedir.

(Ö25) Estetik Güzellik bilimi gibidir. Çünkü güzelliği derinlemesine inceleyen felsefedir.

(Ö29) Estetik güzel gibidir. Çünkü estetik güzelin bilimidir.

(Ö10) Estetik güzellik gibidir. Çünkü estetik olan her şey güzeldir.

(Ö14) Estetik tablo gibidir. Çünkü dışını değil içini görürsün.

Tablo 8: Yaşama Sebebi

Öğrenci	Metafor	açıklaması
Ö5	nefes	Onsuz yaşayamam
Ö8	güzellik	Bakmadan duramam
Ö26	su	İçmeden duramam
Ö27	su	Berrak ve temiz
Ö28	nefes	Yaşamamı sağlar
Ö48	su	Yaşam için olmazsa olmaz

Tablo 8 yaşama sebebi kategorisi altında, nefes, güzellik, su metaforları yer aldığı görülmektedir.

(Ö5) Estetik nefes gibidir. Çünkü onsuz yaşayamam

(Ö 8) Estetik güzellik gibidir. Çünkü bakmadan duramam

(Ö26) Estetik su gibidir. Çünkü içmeden duramam

(Ö27) Estetik su gibidir. Çünkü berrak ve temiz

(Ö28) Estetik nefes gibidir. Çünkü yaşamamı sağlar

(Ö48) Estetik su gibidir. Çünkü yaşam için olmazsa olmaz

Tablo 9: Zariflik İncelik Hissettiren

Öğrenci	Metafor	açıklaması
Ö15	dal	Naif ve ince hareketlidir
Ö36	Güzellik	Ne kadar etkileyiciyse o kadar güzel
Ö37	Dans etmek	En ufak hareketle bile hayranlık uyandırır
Ö39	kadın	Narin, alımlı ve dikkat çekicidir
Ö40	Yaramaz çocuk	Sürekli hareketli ve dinamik
Ö43	Papatya	Güzeldir
Ö44	kadın	Zarif, güzel ve albenisi vardır
Ö49	Güzellik	Nafin ve zarif

Tablo da zariflik, incelik hissettiren kategorisi altında, dal, güzellik, dans etmek, kadın, yaramaz çocuk, papatya, kadın ve güzellik metaforları yer aldığı görülmektedir.

(Ö15) Estetik dal gibidir. Çünkü naif ve ince hareketlidir.

(Ö36) Estetik güzellik gibidir. Çünkü ne kadar etkileyiciyse o kadar güzel.

(Ö37) Estetik dans etmek gibidir. Çünkü en ufak hareketle bile hayranlık uyandırır.

(Ö39) Estetik kadın gibidir. Çünkü narin, alımlı ve dikkat çekicidir.

(Ö40) Estetik yaramaz çocuk gibidir. Çünkü sürekli hareketli ve dinamik.

(Ö43) Estetik papatya gibidir. Çünkü güzeldir.

(Ö44) Estetik kadın gibidir. Çünkü zarif, güzel ve albenisi vardır.

(Ö49) Estetik güzellik gibidir. Çünkü narin ve zarif.

4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğrencilerin ortaya koydukları 50 metafor 7 kategori altında toplanarak değerlendirilmiştir. Bu kategorilerden en çok “haz uyandıran” ifadesinin kullanılmış olması haz kavramının öğrenciler açısından estetik kavramıyla yakın ilişkisini ortaya koymaktadır. İkinci sırada “Zariflik incelik hissettiren” ve 3. Sıradaki “Herkesi göre değişen” ifadeleri de haz kavramı gibi estetiğin doğrudan ilişkili olduğu kavramlardır. 4. Ve 5. Sıradaki ifadeler “Zamanla anlamlaşan” ve “Yaşama sebebi” ifadeleri ise kavram olarak estetik ile direkt ilişkisiz görünseler de ifadelerin tamamına bakıldığında estetiğin dolaylı olarak estetik kavramı kastedildiği görülmektedir. Örneğin; “(Ö27) Estetik su gibidir. Çünkü berrak ve temiz.” ya da “(Ö30) Estetik doğa gibidir. Çünkü baktıkça güzelleşir.” örneklerinde olduğu gibi estetik tavır ve estetiğin gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. En son sırada en az ifade edilen, “Değişken Duruma Göre Şekil Alan” ve “Kavram Olarak Tanımlanan” ifadelerde de yine estetiğin duruma göre değişkenliği ve kavramsal tanımlar dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak estetik kavramı görsel sanatlar öğretmen adayları tarafından estetik ile direkt ya da dolaylı ilişkide ifadelerle karşılığını bulmaktadır. Estetik kavramının tek bir ifade biçimi olmadığını göstermesinin yanı sıra kavram zenginliğini de ortaya koymaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde de ifade edildiği gibi estetik kavramı güzel kavramının ötesinde hoş, zarif yüce gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca estetik sanat eğitimi yerine kullanıldığı gibi, sanat kavramıyla kendini ortaya koymaktadır. Özellikle de görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının bu kavramla ilgili yakın kavramlar üretmesi aldıkları sanat eğitiminde estetik ile ilgili kavramları ilişkilendirebildiklerini ortaya koymaktadır. Bu tür metafor ile ilgili araştırmaları desteklemek için daha fazla çalışmalar yapılabilir. Sanat alanında öğrencilerin alanlarındaki ders içeriklerinin çözümlenmesi için bu gibi araştırmalar geliştirilebilir. Ayrıca sadece durum tespiti şeklinde değil geliştirilmek istenen kavramların uygulamasına yönelik çalışmalarda yapılabilir.

KAYNAKÇA

Adar Cömert, S. (2017a). Görme Engelli Ressam Eşref Armağan'ın Resimlerinin Sanatsal Nitelikler Açısından Değerlendirilmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 54, Ekim 2017, S. 289-301.

Adar Cömert, S. (2017b). Zihin Engelli Ressam Muhammet Yalçın Ve Eserlerindeki Sanatsal Tasarım. JSHSR.Vol:4 / Issue:12, S. 1139-1148.

Adar, S. (2015). Zihin Engelli 14 Yaş Grubu Öğrencilerin Çizgi Konusundaki Resim Çizme Becerilerinin Karşılaştırması. İdil, 2015, Cilt 4, Sayı 15, Volume 4, Issue 15.

Akdeniz, A., & Çarıkçı, E. Konservatuvar Öğrencilerinin ‘Sanat Eğitimi’ kavramına İlişkin Metaforik Algıları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(40), 59-85.

Akşehirli, S. (2007). Çağdaş Metafor Teorisi. Ege Edebiyat.

Arat'ın İfade Ettiği Gibi (1996:12-13)

Aristoteles. (2001). Aristoteles. (Çev. İsmail Tunalı), İstanbul: Remzi Kitabevi.

Aslan, H., & Doğan, Ü. (2016). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Devam Ettikleri Okulları İle Bilim Ve Sanat Merkezine İlişkin Metaforik Algıları Karşılaştırmalı Durum Çalışması.

Aydın, E., & Sulak, S. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Değer” Kavramına Yönelik Metafor Algıları. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(2), 482-500.

- Ayvazoğlu, Beşir. (2000). *Aşk Estetiği*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Boydaş, Nihat Ve Y.B.Balcı. (1997). *Eğitim-Sanat İlişkisi: Sanat Eğitimi*. Eğitim Bilime Giriş. Ankara: Gazi Kitabevi, (167-175).
- Christensen, L. B., Johnson, B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri: Desen Ve Analiz*. Anı.
- Demir, Canan (2012). "Texture-Music Interaction In Sculpture Work", *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, S.51, Ss.859-866.
- Demir, Canan, & Eraslan, Ş. (2009). "Görsel Sanatlar Eğitimcisi Yetiştiren Kurumlardaki Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları Ve Televizyon Programları Hakkındaki Düşünceleri", *Dicle University Journal Of Ziya Gokalp Education Faculty*, S.12.
- Edman, Irwin. (1998). *Sanat ve İnsan*. (Çev. Turhan Oğuzhan), İstanbul: MEB Yayınları.
- Erinç, Sıtkı M. (1995). *Kültür Sanat Sanat Kültür*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Erinç, Sıtkı M. (1998). *Sanat Psikolojisi'ne Giriş*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Fidan, B., & Fidan, M. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2).
- Gombrich, E.H. (1992). *Sanatın Öyküsü*. (Çev. Bedrettin Cömert). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- <https://www.turkedebiyati.org/metafor/> 12.03.2018
- Kagan, M.(1993). *Estetik Ve Sanat Dersleri*. (Çev. Aziz Çalışlar), Ankara: İmge Kitabevi.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının "Öğretmenlik" Kavramına İlişkin Metaforları/Visual Arts Teacher Candidates' Metaphors Related To Concept Of Teaching". *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20).
- Kalyoncu, R. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Sanat Eğitimi Dersi" Kavramına İlişkin Metaforları. *Education Sciences*, 8(1), 90-102.
- Kalyoncu, R., & Liman, S. (2013). Öğretmenlerin "Görsel Sanatlar Dersi" Ve "Görsel Sanatlar Öğretmeni" Kavramlarına İlişkin Metaforları. *Fine Arts*, 8(1), 115-130. İtesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(2).
- Kırıçoğlu, Olcay Tekin. (1991). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Demircioğlu Matbaası.
- Meb 1. (1998). *Resim-İş Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Mentis Köksoy, A. (2015). Primary School Teacher Candidates' Perceptions Related To The Concept Of Music. *International Review Of Social Sciences And Humanities* Vol. 9, No. 2 , Pp. 9-15.
- Mentis Köksoy, A. (2017). Preschool Teacher Candidates' Metaphoric Perceptions About The Concept Of Music Tojet: The Turkish Online Journal Of Educational Technology – November 2017, Special Issue For Inte 2017
- Mentis Köksoy, A. (2018). Müzik Öğretmeni Adaylarının Ve Gsl Öğrencilerinin Yanflüt Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Jshsr Vol:5 / Issue:16*
- Özsoy, Y. (2014). Bilim Ve Sanat Merkezi Öğrenci, Öğretmen Ve Velilerinin Üstün Yetenekli Öğrenci Kavramına İlişkin Metaforları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Ve Araştırmaları Dergisi (Uyad)*, 2(1).
- Timuçin, Afşar. (2000). *Estetik*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Tunalı, İsmail. (1996). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uygun, M. A. (2015). Öğretmen Adaylarının Geleneksel Müzik Türlerine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Wells, Ş. Y. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Ve Sanatçı Algısına İlişkin Metafor Analizi A Study Of Trainee Visual Arts Teachers Metaphorical Perception Of The Concept Of 'The Teacher'and 'The Artist'.
- Yıldırım Ve Şimşek, (2000). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.